ה"ג **קונם פרה שאני הנאה לך.** והכי משמע קונם יהו עליך שאר פרות שיש לי שאני מהנה לך כלומר שאין לי פרה אחרת וזו שיש לי איני משאילך אפילו לא לא רצה להשאילו והאחרות אסורות עליו בנדר או שאמר לו נכסי אסורין עליך אם יש לי פרה אחרת אלא זו ונמצא שיש לו פרה אחרת אסור ליטול (ג) ליהנות: **קונם קורדום שיש לי שאינו קנוי.** כלומר אלא קנייתי קורדום אחר וזה איני משאילך שאני צריך לו או שאמר לו קונם נכסי יהו אסורים עלי אם יש לי קורדום אחר אלא זה ונמצא שיש לו קורדום אחר: **בחייו אסור.** בעל הקורדום אסור ליהנות מנכסיו כל ימי חייו. אי נמי בחייו דמדיר אסורין נכסיו על המודר: **מת.** המשאיל: **או שנתנה לו במתנה.** למודר. אמר לן המורה הלי דקתני מת לא קאי אסיפא כלל דהיכי מצי קתני אסיפא [דהא] קתני נכסי עלי מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר מי מותר הרי אנפשיה קאמר אלא אריש קתני אהשאילני פירתך שאם מת המדיר מותר בפרה או בנכסים של מדיר דהא אמר נכסי (ד) ומאחר שמת לאו נכסיה דידיה איתו והכא נמי אם נתנו לו במתנה. ואמר לן המורה דכה"ג שאני הנאה שאינו קנוי כיון לשון בני אדם [הן] (שרי) דהכי היו נודרים בירושלים ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם. קתני שנתנו לו במתנה הרי זה מותר וקשיא לרבא דאמר אע"ג דיהיב ליה במתנה אסור: **אמר לך רבא הכא במאי עסקינן כגון שנתנה לו על ידי אחר.** שבעל הפרה נתנו לאחר ואותו אחר נתנו לשואל ולהכי מותר שכבר הוציאה משאיל מרשותו כשנתנה לאחר אבל היכא דאמר ליה ככרי עליך ולא נתנה לו על ידי אחר הואיל ולא יצאת מרשותו קודם לכן אסור. ולא דמי להיכא דאיגנבה מיניה משום דהיכא דאיגנבה מיניה הואיל ולא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעודה בידו דמי ואסור אבל היכא שנתנה לו במתנה על ידי אחר יצאת מרשותו מדעתו: **ולא קתני שנתנה לו.** דמשמע שהוא עצמו נתנו לו: **יש מעילה בקונמות.** היכא דאמר קונם ככר זה ואכלו מי הוי כהקדש מעליא דיש בו מעילה ומעל אי לא: [**מניסוה מקום**] **שנטלין עליה שכר.** ומודר היינו דאמר קונם ומדמי ליה להקדש: **קונם ככר זה הקדש.** שאמר בלשון הקדש ובלשון קונם והוא הדין נמי לא אמרה אלא בלשון קונם: **כן הוא כן חבירו מעל.** שהרי הקדישה סתם אכולי עלמא: **לפיכך.** הואיל ויש בה מעילה יש בה פדיון ויצאה לחולין דהוי כשאר הקדש: **אמר זו עלי הקדש.** כיון דאמר עלי עליה דידיה שוויה הקדש והוא מעל אם אכל חייב לשלומי: **חבירו לא מעל.** דלא אסרה אלא על עצמו וגבי חבירו הוי כחולין: **לפיכך אין לה פדיון.** שהוא עצמו אין יכול לפדותה לעולם שהרי אמר עלי ולא על אחר ואחר אין יכול למעול בה: **כן כך וכן כך.** כן אמר סתם כן אמר עלי לא מעל כן הוא וכן חבירו אף על פי שאמר הקדש כיון דאמר נמי קונם שאין מעילה בקונמות: **מי מעל.** אליבא דמאן דאמר יש מעילה בקונמות קבעי: **הא לא אסירא עליה.** דנותן: **הסירא ניחא לי דיסיב לי איסורא לא בעיסי.** כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: **וכסבור של חולין הן**(ה) **מעל.** אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שסבור זה המקבל שהיתר הוא כי אכלה מעל:

מתני'

איתיביה אמר לו השאילני פרתך אמר לו קונם פרה שאני קנוי לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו השאילני קרדומך אמר לו קונם קרדום (ו) שיש לי שאני קנוי נכסי עלי אם יש לי קרדום אלא זה ונמצא שיש לו אבחייו אסור מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר א"ר אחא בריה דרב איקא בשניתנה לו על ידי אחר א"ר אשי דיקא נמי דקתני שניתנה לו ולא קתני שנתנה לו **בעא מיניה רבא מרב נחמן** יש מעילה בקונמות או לא אמר ליה תניתוה מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש למימרא כי הקדש מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן מעילה כתנאי (ו) גקונם ככר זו הקדש ואכלה בין הוא ובין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון כבר זו עלי (ז) להקדש ואכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר' מאיר וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי כבר עליך ונתנה לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר ליה דמקבל מעל לכשיוציא השכל המוציא מעות הקדש לחולין כסבור של חולין הוא מועל אף זה מועל:

מתני'

איתיביה וכו' **השאילני פרתך הקנויה.** פרה המונחת בפניהם: **קונם פרה שאני קנוי עליך.** קונם עליך פרתי זו אם אני קניתי אלא פרה זו או שאוסר עליו כל נכסיו אם יש לו פרה אלא זו: **בחייו אסור.** אם נמצא שיש לו פרה אחרת או קורדום אחר: **מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר.** משום דכי מת או שנתנה לו במתנה לא פרתו ולא קרדומו ולא נכסיו הן. וקס"ד שהמדיר נתן למודר ואפ"ה שרי וקשיא לרבא דאסר: **שנתנה לו על ידי אחר.** שנתנו מדיר לאיש דעלמא ואח"כ נתנו זה למודר: **דיקא נמי דקתני שניתנו לו.** כלומר שכך היתה קבלה בידם לקרות נתנו בחירק אף על פי שאין בכתיבה שום הפרש: **ולענין הלכה** קיימא לן אע"ג דיהביה ליהליה במתנה אסור דהכי פשט ליה רבא ואסיקנא דיקא נמי דקתני כו'. וכתב הרשב"א ז"ל דכי היכי דיהבה במתנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דאד טעמא הוא: **יש מעילה בקונמות.** האוסר דבר עליו בקונם ונהנה ממנו מי מחייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו אשם מעילה כנהנה מן הקדשים: **פשוט הנאה להקדש למימרא כהקדש.** דאי לא דמי קונמות להקדש הוה ליה למימר יוליך הנאה ליה המלא כדקתני בכל דוכתא(ב) אלא משום דבקונמות יש בהן מעילה כהקדש כיון דבהקדש עסיק תנא תפול הנאה להקדש: **קונם ככר זו הקדש.** שאסרה בקונם לכל כהקדש שהוא אסור לכל אדם: **אכלה כן הוא כן חבירו מעל.** דיש מעילה בקונמות: **לפיכך יש לה פדיון.** דכיון דמתסר אחולי עלמא כהקדש תפיס פדיונו: **ככר זו עלי הקדש אכלה הוא מעל.** דנהי דלא מיתסרה אלא עליה כי מתהני אינו מינה מעל: **חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון.** דכיון דחבירו לא מעל לא אלים כהקדש למתפס פדיונה: **וחכ"א כן כך וכן כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות.** כן בקונם כללי שאסר לכל כן בקונם פרטי: ולענין הלכה קי"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות דהא רב נחמן פשיט ליה לרבא ממתניתין שיש מעילה ובפ' שבועות שתים בתרא (שבועות כב:) נמי מפכינן דר"מ לרבנן הלכך קי"ל דיש מעילה. וקי"ל נמי דקונם כללי יש לו פדיון. ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות אי משתרי ההוא קונם לגבאי דמעיל כהקדש שיצא לחולין ע"י מעילה: **ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל.** כלומר מי מעל בנתינה זו דכיון דיש מעילה כי היכי דאמר בהקדש (ג)דנטל אבן או קורה של הקדש מעל אע"פ שלא הוציאה הכא נמי מכיון שזכה בה שייכא מעילה שיצאה מרשות אוסר ונכנסה לרשות מקבל: **למעוטי נותן הא לא אסרה עליה.** ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב (בפרק) המדיר את חבירו והאכילו לוקה משום לא יחל דברו כמו שכתבתי למעלה בפ' ואלו מותרים(ד): **למעוטי מקבל יכול דאמר הסירא בעינא איסורא לא בעינא.** שאילו היה יודע שהוא של איסור לא היה רוצה לזכות בה ונמצא זכיה בטעות ואינה זכיה. ואע"ג דבמוציא מרשות הקדש אפשר דאפי' בטעות מעל שאני הכא שהוא לא הוציאה אלא חבירו הוציאה וזה לא עשה אלא שקבלה: **אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא.** כלומר מהשתא אין לא אחד מהם מועל מהכך טעמי דאמרת אלא מיהו לכשיוציא מעל. נהי דגבי זכיה אמרינן דזכיה בטעות היא לכשיוציא לא אמרינן הכי מידי דהוה אכל מוציא מעות הקדש לחולין: ירושלמי(ה) גדר מן הככר מהו לאחמה בו את ידיו ולא איפשיטא:

מתני'

מכוסים: **הוא מעל וחבירו לא מעל לפיכך אין לו פדיון וחב"א בין כך ובין כך לא מעל.** פירוש ואחמיים לא קאי לריש אלא קאי לפיפא דבעי למימר בין הוא בין חבירו לא מעל וקשה לריש דבין כך ובין כך משמע דקאי לכולה מלתא דר"מ ועוד משמע דאפילו לר"מ דיש בו מעילה מכל מקום אין לו פדיון וקשה בפרק האשה רבה (יבמות דף פח.) משמע הלי יש בו מעילה משום דבידו לפדותו אלמא משמע דיש בו פדיה בקונמות וע"ק בריש קאמר ככר זה הקדש מעל מאי קמשמע לן פשיטא דהקדש גמור יש בו פדיון ומעילה לכ"ג לפרש לריש לא מיירי בהקדש ממש אלא בקונם בלשון הקדש שאסר הכבר לכל כמו הקדש ולכך יש בו מעילה כיון שנאסר לכל כהקדש גמור ככר זה עלי הקדש דמיירי בקונם שאינו אסור לכ"ע אלא לדידיה לכך אין לו פדיון דהא דאמרינן בשם בו מעילה משום שבידו לפדותו היינו קונם שאסור לכל כמו הקדש. וחכמים אומרים בין כך ובין כך כו' קאי אפילו לריש משום מעילה דאין מעילה בשום קונמות וכיון שאמר הקדש בלשון קונמות אין מועלין:

מסורת הש"ס

א) שבועות כב. [פ"ש ובמות דשם ומוס' יבמות פח. ד"ה אי קסבר], ב) [כגון ע"ז מט:], ג) [מגיגה י: וש"נ], ד) [לקמ טו. ד"ה הלכה], ה) [פ"ד קוה"ע], ו) ל"ל אינו מועל כו עד שיוציא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' קונם קרדום לי כל"ל ותיבת שיש נמחק: (ב) שם ככר זו עלי הקדש כל"ל ואות לי נמחק: (ג) רש"י ד"ה ה"ג וכו' וליהנות: (ד) ד"ה אי שמתנה לו וכו' נכסי עליך ומאחר שמת וכו' והכי נמי אם: (ה) ד"ה וכסבור של חולין הן אעפ"כ מעל הכא נמי:

מוסף רש"י

שניתנה לו על ידי אחר. אבל נגנב לא להאיל ושלא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעודה ברשותו דמי (ראה"ה בשמו). לפיכך יש לה פדיון. שהופקת פדיונה והיא יוצאה לחולין, דבהקדש כתיב (ויקרא כז) ופדה בערכך (שבועות כב.). לפיכך אין לה פדיון. להתירה לו אלא נאמר פדיון כאיסורין (שם).

פירוש הרא"ש

קונם פרה שאני קנוי. כקונם יהא עליך אם יש לי פרה אלא זו ולזו אני צריך ויש לו פרות אחרות ונאסרו נכסיו על המודר: או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר. ותיומא דרבא שנתנה לו על ידי אחר. שנתנה לאחר והוא נתנה למודר: דריקא נמי דקתני שניתנה ולא קתני שנתנה לו. בעל פה היתה הגירסא שנורה בפיהם: לכישרא בהקדש. כדפרישנא במתני' מדקתני דדוקא להקדש צריך ליתן השכר ואינו יכול להשליכו לאבוד אלמא כל הנאה הנאה לו ממנה הרי הוא הקדש ויש לו בה מעילה: בבר זה הקדש. פירוש הקדש גמור ומילתא דפשיטא היא ולא אילטריך להך בבא כלל אלא אגב סיפא נקט: הוא מעל. דקסבר יש מעילה בקונמות: אין לה פדיון. דאין בו מעילה לכל כמו הקדש דלא אלים למתפס פדיוניה: וחב"א אחד זה ואחד זה לא מעל. כיון הוא בן חבירו לא מעל דאין מעילה בקונמות: מי מעל. אליבא דמאן דאמר יש מעילה בקונמות קבעי: הא לא אסירא עליה. דנותן: הסירא ניחא לי דיסיב לי איסורא לא בעיסי. כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: וכסבור של חולין הן(ה) מעל. אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שסבור זה המקבל שהיתר הוא כי אכלה מעל:

לא אסרה עליה. ולא מצינו מעילה בדבר המותר לו לאדם: איסורא לא בעי דליקני. דכל מעילה בשוגג הוא ואילו הייתי יודע שהיא אסורה לא הייתי מקבלה אבל המוציא מעות של הקדש בשוגג מעל אע"פ שאילו היה יודע שהיא של הקדש לא היה רוצה לזכות בהם כיון שהוא עצמו לקחם כדי לזכות בהם אבל מה שנותן לו על ידי אחר מצי למימר איסורא לא בעינא למקני: מקבל מעל לכשיוציא. דכל דבר של הקדש ו)אינו יוצא עד שימעול בו וכסי אמרינן במעילה האומר לשלומו אן דיבר למעוטי וזכר בעל הבית קונם שנתנו למעוטי מעוטי מעל לכשיוציא:

עין משפט נר מצוה

ט א ב מיי' פ"ט מהל' נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רטו סעיף ח:
י ג מיי' פ"ד מהלכות מעילה הלכה ט:
יא ד מיי' שם הלכה י:
יב ה מיי' שם פ"ו הלכה יא:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה מת וכו' וק' לרבא דאמר. ק"ל הא רבא פשט רק מכח הוכחה דאילו ככרי עליך לאפוקי מאי וכדפי' הר"ן בעל' וחזו שיך בככר דשתם הנאת ככר רק לאכילה וכמ"ש הרא"ש אבל הכא בפרה ובקולרוס ל"ש הוכחה זו דבא לאפוקי בעוד שהפרה שלו אסור להשאילו ליהנות ממנה אם כן י"ל דרבא מודה בזה דמותר במתנה ע"ש: בהר"ן ד"ה דיקא נמי וכו' שאין בכתיבה שום וכו'. וכיולא בזה מתוס' ב ע"ב:

תוספות

קונם פרה שיש לי שאני הנאה לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו. שני נדרים הוו ולא קאמר שאומר לו קונם פרה שיש לי שאוכל ליהנות לך ממנה כלו' שאין לי פרה אחרת ואם יש לי אהא קונם עליך או שאמר בלשון הזה נכסי עליך קונם אם יש לי פרה אלא זו שאני עושה בה מלאכתי ונמצא שיש לו פרה אחרת ועתה נאסרה הפרה והנכסים עליו וגבי קונם נמי ר"פ כדפרישנו: מת או שנתנה לו במתנה מותרת. מת דאז לא מיקרו פרה וקרדום שלו וכן שנתנה לו במתנה מותרת וקס"ד שנתנה המדיר למודר ומשני שניתנה לו על ידי אחר לפירוש שני דלעיל ניחא דפריך מנתנה לו במתנה דאפרה ואקרדום קאי ואע"ג דלא אמר עליך אבל לפי' ראשון דלעיל דדייק מעליך קשה מאי פריך מנתנה לו פרה וקרדום הא לא אמר עליך וי"ל דלפי פירוש ראשון גרס שניתנו לשון רבים וקאי נמי אנכסים ודוחק הוא שבכל הספרים גרס' שניתן לשון יחיד דמשמע דקאי דוקא אפרה ואקרדום לכ"ג כפירוש שני וא"ת אמתי היא גופה מקשה לך אמאי לא תנא שניתנו משום נכסים הלא מיירי תשנה גם מנכסים וי"ל מ"מ לא נחת לאשמועינן לאשריותא דפרה וקרדום שהיה רוצה ליטול ממנו היה עיקר המדר וגם בכלל נכסים הם דמיתסר נמי בגדר

מתני' דנהי דלא מיתסרה אלא עליה כי מתהני אינו מינה מעל: **חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון.** דכיון דחבירו לא מעל לא אלים כהקדש למתפס פדיונה: **וחכ"א כן כך וכן כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות.** כן בקונם כללי שאסר לכל כן בקונם פרטי: ולענין הלכה קי"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות דהא רב נחמן פשיט ליה לרבא ממתניתין שיש מעילה ובפ' שבועות שתים בתרא (שבועות כב:) נמי מפכינן דר"מ לרבנן הלכך קי"ל דיש מעילה. וקי"ל נמי דקונם כללי יש לו פדיון. ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות אי משתרי ההוא קונם לגבאי דמעיל כהקדש שיצא לחולין ע"י מעילה: **ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל.** כלומר מי מעל בנתינה זו דכיון דיש מעילה כי היכי דאמר בהקדש (ג)דנטל אבן או קורה של הקדש מעל אע"פ שלא הוציאה הכא נמי מכיון שזכה בה שייכא מעילה שיצאה מרשות אוסר ונכנסה לרשות מקבל: **למעוטי נותן הא לא אסרה עליה.** ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב (בפרק) המדיר את חבירו והאכילו לוקה משום לא יחל דברו כמו שכתבתי למעלה בפ' ואלו מותרים(ד): **למעוטי מקבל יכול דאמר הסירא בעינא איסורא לא בעינא.** שאילו היה יודע שהוא של איסור לא היה רוצה לזכות בה ונמצא זכיה בטעות ואינה זכיה. ואע"ג דבמוציא מרשות הקדש אפשר דאפי' בטעות מעל שאני הכא שהוא לא הוציאה אלא חבירו הוציאה וזה לא עשה אלא שקבלה: **אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא.** כלומר מהשתא אין לא אחד מהם מועל מהכך טעמי דאמרת אלא מיהו לכשיוציא מעל. נהי דגבי זכיה אמרינן דזכיה בטעות היא לכשיוציא לא אמרינן הכי מידי דהוה אכל מוציא מעות הקדש לחולין: ירושלמי(ה) גדר מן הככר מהו לאחמה בו את ידיו ולא איפשיטא:

מתני'

מתני' [1]ותורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו [2]ומקריב עליו קיני קיני זבין קיני זבות קיני יולדות חטאות ואשמות [3]ומלמדו מדרש הלכות ואגדות אבל לא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו ואת בנותיו מקרא: **גמ'** איבעיא להו [4]הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחי דשמיא למאי נפקא מינה למודר הנאה אי אמרת דשלוחי דידן הוו הא מהני ליה ואסור ואי אמרת שלוחי דשמיא [5]שרי מאי ת"ש דתנן [6] מקריב עליו קיני זבין כו' אי אמרת שלוחי דידן קא מהני ליה וליטעמיך ליתני מקריב עליו קרבנות אלא מחוסרי כפרה שאני דא"ר יוחנן [7]הכל צריכין דעת חוץ ממחוסרי כפרה שהרי אדם מביא קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים שנאמר [8]זאת תורת הזב בין גדול בין [9]קטן אלא מעתה לר' יוחנן [2]זאת תורת היולדת וגו' בין קטנה ובין גדולה [3]קטנה בת לידה היא והא [4]תני רב ביבי קמיה דרב נחמן שלש נשים משמשות במוך קטנה ומעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות ההיא זאת תורת היולדת בין פקחת בין שוטה שכן אדם [5]מביא קרבן על אשתו שוטה כדברי רבי יהודה [6]דתניא [7]רבי יהודה אומר [8]אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שחייבת שכך כותב לה ואחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא מתיב

מתני' והורם אם תרומתו ואם מעשרותיו לדעתו. מפרש בגמ' [לו:] לדעתו דמלך: **ומקריב עליו.** אי האי מדיר כהן הוא: **קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות.** לפי שכל אלו מביאין שתי תורים קראם קן: **ומלמדו מדרש.** דמלות לאו ליהנות ניתנו: **ולא ילמדנו מקרא.** בגמ' [שם] מפרש טעמא: **גמ' איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הם.** תע"ג דבפ"ק דקדושין (דף כג:[1]) אסיק רב הונא דשלוחי דרחמנא ניהו אלא אי ס"ד שלוחי דידן ניהו מי איכא מידי דאכן לא מצינן למיעבד ואיהו עבדי אפילו הכי בעי הכא למיפסטא [2]ממתני' או מברייתא: **הא קמהני ליה.** וכיון דעביד שליחותיה מהני ליה הוא. דבשלמא אי שלוחי דשמיא ניהו תע"ג דשרי להו בהאי קרבן למיכל בקדשים אין זה אלא גרמת הנאה בעלמא ושרי: **וליטעמיך.** דבעית למיפסטו ממתני' ליתני מקריב עליו קרבנות: **אלא מחוסר כפרה שאני.** כלומר ואדרבה תפשוט לאידך גיסא דכיון דתנא מחוסרי כפרה בלאוד דאין לריכין דעת משמע דוקא הני משום דכיון דאין לריכין דעת ודאי כהן שליחותן קעביד אבל בשאר קרבנות הלריכין דעת שלוחי דידן ניהו דאי לא ליתני מקריב עליו קרבנות והוה רבותא טפי. ומיהו לא מיפסטא בעיין לגמרי דאיכא למימר דתנא מחוסרי כפרה לאשמועי רבותא דאע"פ שמתירו לאכול בקדשים שרי וכל שכן בשאר קרבנות ומדרבי יוחנן נמי דאמר הכל לריכין דעת לא מיפסטא בעיין לומר דשלוחי דידן ניהו דאיכא למימר דרחמנא שויהו לכהני שלוחין כל היכא דאיכא דעת בעלים: **חוץ ממחוסרי כפרה.** זב וזבה ומלורע ומלורעת ויולדת וכבולהו כתיב תורת וקרי להו מחוסרי כפרה משום שאסורין ליכנס למקדש ולאכול בקדשים עד שיביאו כפרתן והני כיון דאין קרבנן בא לכפרה אין לריכין דעת אבל כל שלריכין כפרה על חטא לריכין דעת: **שנאמר זאת תורת הזב בין גדול בין קטן.**

וכי היכי דאדם מביא קרבן על בנו קטן שאין לו דעת הכי נמי אלא מדעתו של חבירו: **אלא מעתה לרבי יוחנן.** דס"ל דתורת אתי לרבויי קטן זאת תורת היולדת מאי איכא לרבויי אילימא בין גדולה בין קטנה והא תני רב ביבי וכו': **משמשות במוך.** חייבות לשמש במוך משום סכנה שמא תתעבר ותמות אלמא לא משכחת לה יולדת שהיא קטנה. וכי תימא מאי קושיא הא אסיקנא בפ"ק דיבמות (דף יב:) דשמא תמות קאמר ואפשר נמי דלא מייתא איכא למימר מאן דסבר הכי התם ס"ל דבנים הרי הן כסימנים [שם] אי נמי עדיפי מסימנים הלכך גדולה היא ולא משכחת [9]קטנה אתלת: **הא זאת תורת היולדת בין פקחת בין שוטה שכן אדם מביא קרבן על אשתו כר' יהודה.** כלומר אי לא אשכחן דאדם מביא קרבן על אשתו לא הוה מרבינן שוטה דלמאן קא מזהר רחמנא בשלמא בקטן לאתויי קא מזהר אלא שוטה למאן אבל אשתא דאמר רבי יהודה דאדם מביא קרבן על אשתו איכא לאוקמי קרא דזאת תורת ליולדת שוטה שאין אנו לריכין דעתה אלא דעת הבעל כיון שהוא מביא קרבנותיה: **ה"ג** [10] דתניא אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שהיא חייבת באחריותן שכך כותבת לו אחריות דאית לי עליך מן קדמת דנא. וה"פ אדם מביא קרבן עשיר על אשתו אע"פ שכל אשה שיש לה בעל לא הויא עשירה אבל מה שקנתה אשה קנה בעלה אפ"ה כיון שבעלה עשיר מביא בשבילה קרבן עשיר בקרבנות שהיא בעולה ויורד לפי שהבעל חייב בקרבנות אשתו וכן כל קרבנות שהיא חייבת למעוטי נדריה ונדבותיה. ר' יהודה אומר לפיכך אם פטורה כלומר שגרשה אינו חייב באחריותן שכך כותבת לו בשובר שהיא עושה לו בשעת גירושין מכמותה כותבת לו שהיא מוחלת כל אחריות שיש לה עליו מקודם לכן ויש בכלל לשון זה אפילו קרבנות דר' יהודה דריש לשון הדיוט ומהכא ילפינן לה בפ' המקבל (נ"מ קד.). והא דאמר הכא שכן מביא אדם קרבן על אשתו כר' יהודה לאו דוקא כר' יהודה דהא תני רישא סתמא אדם מביא קרבן עשיר על אשתו אלא משום דלא ידענן מאן ניהו א"ק ור' יהודה מיירי בה בדידיה:

מתיב

מביא עליה: **שכך כתב לה ואחריות כו'.** דהכי משמע אחריותא עלי. וכי היכי דהאי מביא קרבן על אשתו יולדת אפילו שוטה כך כל מחוסרי כפרה אין לריכין דעת ועלוס שלוחי דידן ניהו: אם

מתני' והורם אם תרומתו ואם מעשרותיו לדעתו. מפרש בגמ' [לו:] לדעתו דמלך: **ומקריב עליו.** אי האי מדיר כהן הוא: **קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות.** לפי שכל אלו מביאין שתי תורים קראם קן: **ומלמדו מדרש.** דמלות לאו ליהנות ניתנו: **ולא ילמדנו מקרא.** בגמ' [שם] מפרש טעמא: **גמ' איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הם.** תע"ג דבפ"ק דקדושין (דף כג:[1]) אסיק רב הונא דשלוחי דרחמנא ניהו אלא אי ס"ד שלוחי דידן ניהו מי איכא מידי דאכן לא מצינן למיעבד ואיהו עבדי אפילו הכי בעי הכא למיפסטא [2]ממתני' או מברייתא: **הא קמהני ליה.** וכיון דעביד שליחותיה מהני ליה הוא. דבשלמא אי שלוחי דשמיא ניהו תע"ג דשרי להו בהאי קרבן למיכל בקדשים אין זה אלא גרמת הנאה בעלמא ושרי: **וליטעמיך.** דבעית למיפסטו ממתני' ליתני מקריב עליו קרבנות: **אלא מחוסר כפרה שאני.** כלומר ואדרבה תפשוט לאידך גיסא דכיון דתנא מחוסרי כפרה בלאוד דאין לריכין דעת משמע דוקא הני משום דכיון דאין לריכין דעת ודאי כהן שליחותן קעביד אבל בשאר קרבנות הלריכין דעת שלוחי דידן ניהו דאי לא ליתני מקריב עליו קרבנות והוה רבותא טפי. ומיהו לא מיפסטא בעיין לגמרי דאיכא למימר דתנא מחוסרי כפרה לאשמועי רבותא דאע"פ שמתירו לאכול בקדשים שרי וכל שכן בשאר קרבנות ומדרבי יוחנן נמי דאמר הכל לריכין דעת לא מיפסטא בעיין לומר דשלוחי דידן ניהו דאיכא למימר דרחמנא שויהו לכהני שלוחין כל היכא דאיכא דעת בעלים: **חוץ ממחוסרי כפרה.** זב וזבה ומלורע ומלורעת ויולדת וכבולהו כתיב תורת וקרי להו מחוסרי כפרה משום שאסורין ליכנס למקדש ולאכול בקדשים עד שיביאו כפרתן והני כיון דאין קרבנן בא לכפרה אין לריכין דעת אבל כל שלריכין כפרה על חטא לריכין דעת: **שנאמר זאת תורת הזב בין גדול בין קטן.**

וכי היכי דאדם מביא קרבן על בנו קטן שאין לו דעת הכי נמי אלא מדעתו של חבירו: **אלא מעתה לרבי יוחנן.** דס"ל דתורת אתי לרבויי קטן זאת תורת היולדת מאי איכא לרבויי אילימא בין גדולה בין קטנה והא תני רב ביבי וכו': **משמשות במוך.** חייבות לשמש במוך משום סכנה שמא תתעבר ותמות אלמא לא משכחת לה יולדת שהיא קטנה. וכי תימא מאי קושיא הא אסיקנא בפ"ק דיבמות (דף יב:) דשמא תמות קאמר ואפשר נמי דלא מייתא איכא למימר מאן דסבר הכי התם ס"ל דבנים הרי הן כסימנים [שם] אי נמי עדיפי מסימנים הלכך גדולה היא ולא משכחת [9]קטנה אתלת: **הא זאת תורת היולדת בין פקחת בין שוטה שכן אדם מביא קרבן על אשתו כר' יהודה.** כלומר אי לא אשכחן דאדם מביא קרבן על אשתו לא הוה מרבינן שוטה דלמאן קא מזהר רחמנא בשלמא בקטן לאתויי קא מזהר אלא שוטה למאן אבל אשתא דאמר רבי יהודה דאדם מביא קרבן על אשתו איכא לאוקמי קרא דזאת תורת ליולדת שוטה שאין אנו לריכין דעתה אלא דעת הבעל כיון שהוא מביא בחאריותן שכך כותבת לו אחריות דאית לי עליך מן קדמת דנא. וה"פ אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכל קרבנות שהיא חייבת בחאריותן שכך כותבת לו בשובר שהיא עושה לו בשעת גירושין מכמותה כותבת לו אחריות שיש לה עליו מקודם לכן ויש בכלל לשון זה אפילו קרבנות דר' יהודה דריש לשון הדיוט ומהכא ילפינן לה בפ' המקבל (נ"מ קד.). והא דאמר הכא שכן מביא אדם קרבן על אשתו כר' יהודה לאו דוקא כר' יהודה דהא תני רישא סתמא אדם מביא קרבן עשיר על אשתו אלא משום דלא ידענן מאן ניהו א"ק ור' יהודה מיירי בה בדידיה:

מתיב

מביא עליה: **שכך כתב לה ואחריות כו'.** דהכי משמע אחריותא עלי. וכי היכי דאדם מביא קרבן על אשתו יולדת אפילו שוטה כך כל מחוסרי כפרה אין לריכין דעת ועלוס שלוחי דידן ניהו: אם

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה ו סמג לאוין רמב (עוד י"ד סימן רכא):
יד ב מיי' שם הלכה ה:
טו ג מיי' שם הלכה ז וסמג שם טוש"ע יו"ד סימן רכא סעיף ב:
טז ד מיי' שם הל' ה:
יז ה מיי' פ"ז מהלכות מחוסרי כפרה הל' ה:
יח ו מיי' שם פ"ג הלכה ו):
יט ז מיי' שם:
כ ח מיי' פ"י מהלכות שגגות הלכה ו סמג עשין ריז:

תורה אור השלם

1. זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמא בה:
ויקרא טו לב
2. והקריבו לפני יי וכפר עליה וטהרה ממקר דמיה זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה:
ויקרא יב ז

מוסף רש"י

מדרש. כגון מכילתא וספרא וספרי שהם מדרשי מקלאות (ברכות יא: וכעי"ז קדושין מט.). **הני כהני.** לענין הקרבת קרבנותיו, שלוחי דידן הוו או שלוחי דשמיא. ולא שלוחי דידן ונפקא מינה למודר הנאה מהכן, שהכהן מוחר להקריב קרבנותיו (קדושין כג: וכעי"ז יומא יט.). משמשות במוך. מוחלות לחת מוך במקום חתיכת בשר בשעת משמשה כדי שלא יתעברו (יבמות יב: ק"ו ולאין כמשמיחות זרע (כתובות לט.) לו: מקנתן הוה לשמש במוך שלא יתעברו (נדה מה.). **אדם מביא קרבן עשיר על אשתו.** שהוא חייב בקרבן לידתה ולרעתה, ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה לבוס ומיפטר בקרבן עני (ב"מ קד.); לו: שאם היתה עניה ונתחייבה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני עד שניסת לו, הרי זה מביא קרבן עשיר על אשתו (נזיר כד.). וכן קרבנות שחייבת. שלא בנדר ונדבה, כגון קרבן זבחה ואשם וחטאת שעליה (ב"מ קד.) וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפילו קרבן קבוע שאינו בעולה ויורד (נזיר כד.).

מאכל אשר קרבנות דבעי דעת שלוחי דידן ניהו ואסור: הכל צריכין דעת. אם לאוכל חוץ ממחוסר כפרה דגלי ביה קרא שאם מביא על בניו לאתיכם בקדשים והכהן מקריבו אע"פ שאינו יודע שהוא על קטן: ואת תורת הזב בין גדול בין קטן. לענין קרבן כתיב וקטן אלא כר דעת הוא להביא קרבן אלא אביו מביא על ידו: קטנה בת לידה היא. וכיון דביולדת לא אתי למידרשיה לדרות קטנה גבי זב נמי לא דרשינן ליה לדרות קטן: שלש נשים משמשות במוך. לריכות לשום מוך באותו מקום לקלוט את הדרע שלא מתעבר: בין פקחת בין שוטה. אי אלא לרבויי לרבויי קטנה מרבינן שוטה דגם היא לאו בת דעת היא ובעלה מביא עליה אלא דעתה להמיתה בקדשים כדברי רבי יהודה דאמר הבעל חייב להביא קרבנות אשתו אלמלי אלו מלי למימר עניה היא אביא עליה קרבן עני אלא כיון שהוא מחויב להביא קרבנותיה והוא עשיר לריך להביא קרבן עשיר וכן כל קרבנות שהיא חייבת בשהיא מחוסרת כפרה או אחלה אלא או אם חייבת אשם אבל לא אם נדרה קרבן דאם כן תדור בכל יום כדי להקניטו: שכך כתבה לו בכל אחריות דאית לי עליך מן קדמת דנא. כשהבעל מגרשה היא כותבת לו שובר שהיא פוטרתו מכל אחריות שהיה לה עליו אלמא כל דבר שהיה עליה באחריות היה הבעל חייב קודם שגירשה: מ) לזרוק עליו מדם חטאתו ודם אשמו. האי דלא פריך ליה מחטאות ואשמות דמתניתין מאוס דתני ליה גבי קיני זבין וזבות הוה ידע דמשני ליה דאיירי

תוספות

מקריב עליו קיני זבין. אם היה המדיר כהן מקריב לזה המודר: לא ילמדנו מקרא. מפרש בגמרא דבלימוד מקרא טוטל שכר אבל מלמדו מדרש כמו מ"ש והלכות דאין נוטלין עליה שכר וכגמ' מפרש טעמא דנוטלין שכר על המקרא ואין נוטלין שכר על המדרש: אבל מלמד בניו הוא מקרא. מלוה קא עביד ולא הוה אלא גורם הנאה בעצמא ואפילו במקום נמי דנוטלין שכר עליה דמ"מ לא היה המודר נוטל שכר למלמד לבניו: איבעי' להו הני כהני שלוחי ד"רחמנא ניהו וכו'. ואי אמרת שלוחי [דידן] ניהו הא מהני ליה דעביד שליחותא. ודוחה גוף הקרבן מלוה קעביד מיהו כיון דאי כהן שלוחו הוה אסור וה"ל למיתן גבי תורים דלי אמרת לריך דעת הא קמהני ליה וה"ל אי שלוחי דידן ניהו אסור מיהו קשה אמאי לא פשיט ליה מהכהנות דפ' קמא דקדושין (דף כג.) אמר רב כהנא הני כהני שלוחי דרחמנא ניהו דאי ס"ד שלוחי דידן ניהו מי איכא מידי דאכן לא מצינן למיעבד ואיהו קא עבדי וי"ל דרולה לפשוט ממשנה או מברייתא: ת"ש ומקריב עליו קיני זבים ואי אמרת שלוחי דידן הא קמהני ליה. ויש להקשות דלמא דאמר כל הרולה להקריב יכול ויקריב דכה"ג לא מהני ליה ושמא נרלה לו דמירי בעודב הנאה בכל כהני דהאי ודאי לא מצינן למימר כי נכה"ג שאני דאז לא יצטרך דעת בעלים ואותן הוי שלוחי דידן: בדברי יוחנן. דאמר הכל לריך דעת בעלים אם מחויב אדם עולה ושלמים אינו יכול לפטור אותו מביאו שלא מדעתו: שהרי מקריב אדם על בניו ועל בנותיו. להתירן לאכול בקדשים דכתיב זאת תורת הזב בין גדול בין קטן וקטן לאו בר דעת הוא אלמא דאין לריך דעת בעלים להתירו לאכול בקדשים דמסוקר דקרבי יוחנן אלא מעתה לרבי יוחנן זאת תורת היולדת וכו'. קשה דבגלאו רבי יוחנן בריתא היא בפ' כנות כותים (נדה דף לד.) דכתיב זאת תורת הזב בין גדול בין קטן: ומשני ההיא זאת תורת היולדת בין שוטה. שכן מלינו שאדם מביא קרבן על אשתו שוטה: מביא אדם קרבן עשיר על אשתו. אם היא מחייבת קרבן לידה או מלוכרעת

מ) יומא יט. קדושין כג:, כ) [עי' מוס' פנחלרין סט. ד"ה בילוען], ג) יבמות יב: ק. נדה מה. כתובות לט. [מוספתא נדה פ"ג], ד) [שיומא דמילתא שכך כותב לה כו' ליתא במשנה לכן ספיר בדפי דתניא], ה) נגעים פי"ד [מי"ב] כ"מ קד. מזיר כד. [מוספתא כתובות פ"ד], ו) [לקמן לו:], ז) [ויומא דף יט.], ח) [עיין היטב בכס"ש ב"מ קד. ד"ה אדם מביא וכו' וד"ה כל הקרבנות כו' וד"ה ה"ג לה בפ"ב וכו' תמצא מכוון בגי' הר"ן דהכא ועי' גי' הר"ש במשנה י"ב פי"ד דנגעים ועי' מזיר כד. אמר ר"מ דבגן היא דאי ס"ד ר' יהודה היא וכו' דתניא ר"י אומר אדם מביא קרבן עשיר וכו' ע"ש כל הסוגיא וע"ע], ט) [שיך לדף שאח"ז].

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתנן ומקריב וכו' שלוחי דידן הוי הא קא מהני ליה: (ב) רש"י ד"ה על בניו וכו' ונעשים נמי שמביא וכו' שאין להם דעת הוא הדין נמי ב"ב כלומר אלא לדעתן: (ג) בא"ד לא ידע המודר הס"ד: (ד) ד"ה אלא וכו' הכי נמי וכו' מהאי קרא הס"ד ותיבת נמי נמחק:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה ומלמדו מדרש דמצות ובו'. עיין ר"ה דף כח ע"א ובעוד אבן שם ד"ה ובשופר: ד"ה איבעיא להו וכו'. אלא לדעתן: (ג) בא"ד לא ידע המודר הס"ד: (ד) ד"ה אלא וכו' הכי נמי וכו' מהאי קרא הס"ד ותיבת נמי נמחק:

פירוש הרא"ש

מתני' ומקריב עליו קיני זבין וקיני זבות. כהן שהדיר אם ישראל הגאה ממנו יכול להקריב קרבנותיו זב וחבה מביאין שתי תורים או שני בני יונה ביום טהרתם וכן יולדת עניה: ותורים תרוטתו. בגמ' מפרש לה: אלא מחוסר כפרה שאני. אלא בעינן דעת אלכך לאו שליחותיה קא עביד כיון דיכול להקריב בלא דעתו

אם היה כהן. המדיר: **יזרוק עליו דם חטאתו ודם אשמו.** קתני סתם דמשמע כל חטאות ואשמות ואע"ג דלא מחוסרי כפרה נינהו: לא לעולם שלוחי דידן נינהו ומאי דם חטאתו ודם אשמו דקתני חטאתו של מצורע כו' דהיינו מחוסרי כפרה וכו' וה"ה לגדול: **מזידין חייבין.**

לשלם קרבן לבעלים: לתקוני שויתיך. שליח ולא לעוותי: **אמרי.** לעולם שלוחי דידן נינהו ולהכי פיגולו פיגול: **לא יאשם לו.** פיגול יהיה מכל מקום: **אלא מעשה.** יביא אדם אפי' חטאת חלב על חבירו שכן מביא קרבן על אשתו אשמו שוטה דמשמע כל קרבנות שהיא חייבת אפי' אם אכלה חלב: ומתרץ (ב) רבי יוחנן **אשמו שוטה היכי דמי.** שתהא מחויבת קרבן אי דאכלה כו': **פסול.** הקרבן דהואיל ונדחה כשנשתטית דלאו בת קרבן היא ידחה התם נמי גבי אשה אכילה נדחית מהכל ואין אדם מביא קרבן חלב על אשתו שוטה. ולישא למירמא מהכא וכי קאמינא דלר' יהודה הא דמביא קרבן על אשתו שוטה כגון זבה או יולדת או מצורעת: וקפריך מו **יביא אדם כו'.** אלמה אמר ר' אלעזר הפרישה פסח על חבירו שלא מדעתו כו': **אמר רבי זירא שה לבית אבות.** דמשמע אדם מביא פסח ושותט על בניו ועל בנותיו הקטנים: **ולא דאורייתא הוא.** (ג) להכי הפרישה פסח על חבירו לא עשה ולא כלום: **וממאי.** דלאו דאורייתא הוא מדתנן וכו': **ואי אמרת שה לבית אבות.** דאדם שותט על בניו הקטנים דאורייתא: **על בישרא קאי ומזכי לה.** כלומר היאך יכול זה לזכות את אחיו מאחר שנשחט והא תנן (פסחים פט.) נתנין ומוסכין ידיהן עד שישחט אלא אזמוני להו לאחר שחיטה לאו דאורייתא והך משנה משמע דבניו קטנים מיירי: **אלא.** הואיל ולאו דאורייתא הוא למה ליה לאבוהון למימר הריני שותט את הפסח על מי שיעלה מכס לירושלים כדי לזרזן במצות: **תניא נמי הכי.** כדי לזרזן קאמר מדקאמר בנים שפלים ולא קאמר ובנים לא יצאו ידי חובתן מכלל דלא מחייבי מדאורייתא אלא לזרזן קאמר: כיון

מתיב רב שימי בר אבא אם היה כהן זורק עליו דם חטאתו ודם אשמו דם חטאתו של מצורע ודם אשמו של מצורע דכתיב [1]זאת תהיה תורת המצורע [א]בין גדול ובין קטן תנן [ב]הכהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבין [2]הא שוגגין פטורין [3]אלא שפיגולן פיגול אי אמרת בשלמא שלוחי דשמיא הוו היינו שפיגולן פיגול אלא אי אמרת שלוחי דידן הוו אמאי פיגולן פיגול לימא ליה שליחא שויתיך [4]לתקוני ולא לעוותי אמרי שאני גבי פיגול דאמר קרא [2]לא יחשב לו מכל מקום: גופא א"ר יוחנן הכל צריכין דעת חוץ ממחוסר כפרה שהרי אדם מביא קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים אלא מעתה יביא אדם חטאת חלב על חבירו [ג]שכן אדם מביא על אשתו שוטה כו' יהודה אלמה א"ר אלעזר [ד]הפרישה חטאת חלב על חבירו לא עשה כלום אשתו שוטה היכי דמי אי דאכלה כשהיא שוטה לאו בת קרבן היא ואי דאכלה כשהיא פקחת ונשתטית הא [5]א"ר ירמיה אמר ר' אבהו אמר רבי יוחנן [ה]אכל חלב והפרישה קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה פסול הואיל ונדחה ידחה אלא מעתה יביא אדם פסח על חבירו שכן אדם מביא על בניו ועל בנותיו הקטנים אלמה אמר ר' אלעזר [ו]הפרישה פסח על חבירו לא עשה כלום אמר רבי זירא [3]שה לבית אבות לאו דאורייתא וממאי מדתנן [ז]האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שהכנים ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו ואי אמרת שה לבית [ח] דאורייתא על בישרא קאי ומזכי להו אלא למה להו דאמר להון אבוהון כדי לזרזן במצות [ט]תניא נמי הכי מעשה היה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים: ותורם את תרומותיו כו':

מתיב רב שימי בר אבא אם היה כהן זורק עליו דם חטאתו ודם אשמו. קתני סתם דמשמע כל חטאות ואשמות ואע"ג דלא מחוסרי כפרה נינהו: לא לעולם שלוחי דידן נינהו ומאי דם חטאתו ודם אשמו דקתני חטאתו של מצורע כו' דהיינו מחוסרי כפרה וכו' וה"ה לגדול: מזידין חייבין. מאיב רב שימי בר אבא אם היה כהן זורק עליו דם חטאתו ודם אשמו דם חטאתו של מצורע ודם אשמו של מצורע דכתיב זאת תהיה תורת המצורע בין גדול ובין קטן תנן הכהנים שפיגלו במקדש מזידין חייבין הא שוגגין פטורין אלא שפיגולן פיגול אי אמרת בשלמא שלוחי דשמיא הוו היינו שפיגולן פיגול אלא אי אמרת שלוחי דידן הוו אמאי פיגולן פיגול לימא ליה שליחא שויתיך לתקוני ולא לעוותי אמרי שאני גבי פיגול דאמר קרא לא יחשב לו מכל מקום: גופא א"ר יוחנן הכל צריכין דעת חוץ ממחוסר כפרה שהרי אדם מביא קרבן על בניו ועל בנותיו הקטנים אלא מעתה יביא אדם חטאת חלב על חבירו שכן אדם מביא על אשתו שוטה כו' יהודה אלמה א"ר אלעזר הפרישה חטאת חלב על חבירו לא עשה כלום אשתו שוטה היכי דמי אי דאכלה כשהיא שוטה לאו בת קרבן היא ואי דאכלה כשהיא פקחת ונשתטית הא א"ר ירמיה אמר ר' אבהו אמר רבי יוחנן אכל חלב והפרישה קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה פסול הואיל ונדחה ידחה אלא מעתה יביא אדם פסח על חבירו שכן אדם מביא על בניו ועל בנותיו הקטנים אלמה אמר ר' אלעזר הפרישה פסח על חבירו לא עשה כלום אמר רבי זירא שה לבית אבות לאו דאורייתא וממאי מדתנן האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שהכנים ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו ואי אמרת שה לבית אבות דאורייתא על בישרא קאי ומזכי להו אלא למה להו דאמר להון אבוהון כדי לזרזן במצות תניא נמי הכי מעשה היה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים: ותורם את תרומותיו כו':**

אלא מעשה יביא אדם חבירו. לדידך דקתני דהפרישה פסח משמי אפשר: **לא עשה כלום.** שלריך שיתנה עמהם מדעתו: **א"ר זירא שה לבית אבות לאו דאורייתא.** לעולם בכי האי דנן ומיהו מפסח לא מצי למידק דשה לבית אבות לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לריכין להמנות אבל קטנים דלאו בני הכי נינ לן בה: **הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים.** אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שאהיה שם אשמוט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון: **על בשרא קאי.** כשעלה זה כבר נשחט ואם כן היאך נתנה עליו והכתיב מהיות משה [שמות יב] ודרשינן מחיותא דשה (פסחים פט.): **ומזכי להון.** בתמיה. היאך האב מזכה לאחד מבניו אחר שחיטה. א"נ האי ומזכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מזכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוברר שכשנשחט הפסח עליו נשחט אבל היאך מזכה לאחיו והכי מוכח סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.): **כדי לזרזן.** שיהיו רגילין להזדרז במצות: **ונמצאו בנות זריזות.** ולא קתני בנות זכו אלמא לא נתכוין אלא לזרזן בלבד: אידעיא

אדם מביא קרבן על בניו כשהן קטנים וכו' אמר רבי זירא שה לבית לאו דאורייתא הוא. כלומר דקטנים אינם לריכים למנות דאם אוכלין מן הפסח לא הוי כנאכל שלא למנויו דלא אמר רחמנא אלא להנהו דאיתנהו במנות תכיבו אבל מותם דלא שייך בהו לא מיירי מידי דהוה מגשים הן שאע"פ שאין חייבות בפסח מעכבות לאכול ממנו ואינו נקרא שלא למנויו ומן בקטנים: **על בישרא קאי ומזכה להון.** בתמיה כלומר לאחר שחיטה יכול להמנותם והא תנן (פסחים דף פט.) מוסכין ידיהן על שישחטו אבל לאחר שחיטה לא אלמא המנאת קטנים לאו דאורייתא ובניו דקטנים מיירי: בקטנים לפה לי למיתר להו. כיון דלא המנום לזרזן:

אם היה כהן. המדיר: **יזרוק עליו דם חטאתו ודם אשמו.** קתני סתם דמשמע כל חטאות ואשמות ואע"ג דלא מחוסרי כפרה נינהו: לא לעולם שלוחי דידן נינהו ומאי דם חטאתו ודם אשמו דקתני חטאתו של מצורע כו' דהיינו מחוסרי כפרה וכו' וה"ה לגדול: **מזידין חייבין.** לשלם קרבן לבעלים: **לתקוני שויתיך.** שליח ולא לעוותי: **אמרי.** לעולם שלוחי דידן נינהו ולהכי פיגולו פיגול: **לא יאשם לו.** פיגול יהיה מכל מקום: **אלא מעשה.** יביא אדם אפי' חטאת חלב על חבירו שכן מביא קרבן על אשתו שוטה דמשמע כל קרבנות שהיא חייבת אפי' אם אכלה חלב: ומתרץ (ב) רבי יוחנן **אשמו שוטה היכי דמי.** שתהא מחויבת קרבן אי דאכלה כו': **פסול.** הקרבן דהואיל ונדחה כשנשתטית דלאו בת קרבן היא ידחה התם נמי גבי אשה אכילה נדחית מהכל ואין אדם מביא קרבן חלב על אשתו שוטה. ולישא למירמא מהכא וכי קאמינא דלר' יהודה הא דמביא קרבן על אשתו שוטה כגון זבה או יולדת או מצורעת: וקפריך מו **יביא אדם כו'.** אלמה אמר ר' אלעזר הפרישה פסח על חבירו שלא מדעתו כו': **אמר רבי זירא שה לבית אבות.** דמשמע אדם מביא פסח ושותט על בניו ועל בנותיו הקטנים: **לאו דאורייתא הוא.** (ג) להכי הפרישה פסח על חבירו לא עשה ולא כלום: **וממאי.** דלאו דאורייתא הוא מדתנן וכו': **ואי אמרת שה לבית אבות.** דאדם שותט על בניו הקטנים דאורייתא: **על בישרא קאי ומזכי לה.** כלומר היאך יכול זה לזכות את אחיו מאחר שנשחט והא תנן (פסחים פט.) נתנין ומוסכין ידיהן עד שישחט אלא אזמוני להו לאחר שחיטה לאו דאורייתא והך משנה משמע דבניו קטנים מיירי: **אלא.** הואיל ולאו דאורייתא הוא למה ליה לאבוהון למימר הריני שותט את הפסח על מי שיעלה מכם לירושלים כדי לזרזן במצות: **תניא נמי הכי.** כדי לזרזן קאמר מדקאמר בנים שפלים ולא קאמר ובנים לא יצאו ידי חובתן מכלל דלא מחייבי מדאורייתא אלא לזרזן קאמר: כיון

אלא מעשה יביא אדם חבירו. לדידך דקתני דהפרישה פסח משמי אפשר: **לא עשה כלום.** שלריך שיתנה עמהם מדעתו: **א"ר זירא שה לבית אבות לאו דאורייתא.** לעולם בכי האי דנן ומיהו מפסח לא מצי למידק דשה לבית אבות לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לריכין להמנות אבל קטנים דלאו בני הכי נינ לן בה: **הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים.** אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שאהיה שם אשמוט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון: **על בשרא קאי.** כשעלה זה כבר נשחט ואם כן היאך נתנה עליו והכתיב מהיות משה [שמות יב] ודרשינן מחיותא דשה (פסחים פט.): **ומזכי להון.** בתמיה. היאך האב מזכה לאחד מבניו אחר שחיטה. א"נ האי ומזכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מזכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוברר שכשנשחט הפסח עליו נשחט אבל היאך מזכה לאחיו והכי מוכח סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.): **כדי לזרזן.** שיהיו רגילין להזדרז במצות: **ונמצאו בנות זריזות.** ולא קתני בנות זכו אלמא לא נתכוין אלא לזרזן בלבד: אידעיא

אדם מביא קרבן על בניו כשהן קטנים וכו' אמר רבי זירא שה לבית לאו דאורייתא הוא. כלומר דקטנים אינם לריכים למנות דאם אוכלין מן הפסח לא הוי כנאכל שלא למנויו דלא אמר רחמנא אלא להנהו דאיתנהו במנות תכיבו אבל מותם דלא שייך בהו לא מיירי מידי דהוה מגשים דלאו אע"פ שאין חייבות בפסח מעכבות לאכול ממנו ואינו נקרא שלא למנויו ומן בקטנים: **על בישרא קאי ומזכה להון.** בתמיה כלומר לאחר שחיטה יכול להמנותם והא תנן (פסחים דף פט.) מוסכין ידיהן על שישחטו אבל לאחר שחיטה לא אלמא המנאת קטנים לאו דאורייתא ובניו דקטנים מיירי: בקטנים לפה לי למיתר להו. כיון דלא המנום לזרזן:

מוסף רש"י

הכהנים שפיגלו במקדש. קרבנות ששחטום חרקום לאכול מהם חוץ לזמנם ולא הוכלו לבעלים, מזידין. שיהו שפסולים בכך, חייבין. לשלם דמיהם לבעלים, שהרי לריכין להביא אחרים, ואי נמי נדבה היא, קשה בעניני שלא הקריב קרבנו, שהרי להביא דורון היה מנקיא (גיטין נג.) חייבין לשלם לבעלים דמי קרבן (מנחות מט.). **שפיגולן פיגול.** בסוגיין ואין לריך לומר במזידין (שם). **ונשתטה.** נדחה, דבעינן דעת, במסכת ערכין בפרק משקלי עלי (זבחים יב.). **וחזר ונשתפה.** שקט משעמומו, כמו (ישעיה יג) על הר נשפה, דמתרגם על טורא אלוין (זבחים שם). **על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים.** יהא נמנה עליו, ואני מקנה לו חלקו בשעת שחיטה (גיטין כה.) משמע שאינו ממנה עליו אלא הראשון (פסחים פט.). **כיון שהכנים ראשון ראשו ורובו לאחר שחיטה, זכה בחלקו.** דאמרינן יש בגירה דבשעת שחיטה היה זה ראוי לכך ונשחט פסח זה עליו, ומזכה את אחיו עמו. ליתנות בחלקו (גיטין כה.). **כדי לזרזן במצות.** שיהיו בחלקו לא